GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE IN FIECARE DI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SE PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisori nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 49. | Mercurĭ, 4 (16) Martie. | 1887.

Braşovŭ, 3 Martie 1887.

Cetitorii noştri suntŭ informaţĭ din câţiva articulĭ apăruţĭ în fóia nóstră despre starea, în care se găsescŭ coloniile străine în România în privinţa desvoltării lorŭ culturale. Amŭ spusŭ că se simtŭ atâtŭ în şcólă câtŭ şi în biserică totŭ aşa de liberĭ, ca şi în patria lorŭ mamă, ba se bucură chiarŭ de sprijinulŭ autorităţilorŭ şcolare române.

La argumentele, ce le-amŭ adusŭ în acei articulĭ, ne mai dă adĭ altele şi „Korrespondenz des allgemeinen deutschen Schulvereins“ ce a apărutŭ în Ianuarie. Unŭ Germanŭ din Dobrogea face în amintita fóiă unŭ raportŭ despre starea şi mersulŭ şcólelorŭ coloniilorŭ germane din Dobrogea. Corespondentulŭ descrie cu o deosebită bucuriă starea de progresŭ şi de desvoltare culturală a şcólelorŭ germane, arată cu câtă prevenire se pórtă inspectorii şcolarĭ, carĭ suntŭ adevĕraţĭ sprijinitorĭ ai culturei. Mai mulţămesce corespondentulŭ Schulvereinului pentru ajutórele trimise, mai cu sémă în cărţĭ, arătândŭ câtŭ de bine prosperéză germanismulŭ în Dobrogea.

Ei bine, noi Românii autohtonĭ din acestŭ statŭ nu ne putemŭ lăuda cu o sórte asemenea coloniilorŭ străine din România, dér nicĭ măcarŭ cu o stare de progresŭ şi desvoltare culturală celŭ puţinŭ pe jumĕtate ca a acelora. Din contră, nu e di lăsată de Dumnedeu, în care sĕ nu înregistrămŭ numai împedecărĭ, terorisărĭ şi ameninţărĭ.

Nu mai vorbimŭ de legile şi ordinaţiunile despotice, ce ne-au năpăditŭ dela 1879 încóce şi carĭ au menirea a pune beţe în róte mersului desvoltării nóstre culturale; e destulŭ sĕ spunemŭ, că la noi, când inspectorulŭ scolarŭ unguresců pune piciorulŭ pe pragulŭ vre-unei scóle românescĭ, celŭ dintâiu lucru la care se gândesce este, cum ar puté găsi nodurĭ în papură, ca printr'unŭ „patrioticŭ“ raportŭ către ministru sĕ pótă pricinui închiderea scólei şi înlocuirea ei cu o scólă de statŭ, séu sĕ mijlocéscă destituirea învĕţătorului, fără a se mai ţiné sémă de autorităţile nóstre scolare superióre, şi înlocuirea lui c'unŭ învĕţătorŭ mai „demnŭ“ şi mai „patrioticŭ“, fiindŭ că scie unguresce ca şi inspectorulŭ séu ca şi cei dela „Kulturegylet“.

Când învĕţătorii facŭ apelŭ la autorităţile administrative unguresci, ca sĕ vină în ajutorŭ pentru a constrînge pe părinţĭ, ai cărorŭ copii nu frecventéză scóla séu absentéză, sĕ-i trimétă la cursŭ, ocasiunea e binevenită pentru înfiinţarea unei scóle de statŭ, pentru că cea românéscă nu se „împopuléză“, nu e „agreată“; decă e bine cercetată, érăşi ocasiunea e binevenită pentru înfiinţarea unei scóle de statŭ, pentru că „nu încapŭ toţĭ copii“ în scóla românéscă. Şi aşa îşĭ făurescŭ „liberalii“ şi „patrioţii“ noştri mereu ocasiunĭ binevenite, pentru că ce nu e în stare despotulŭ sĕ făurescă?

Bieţii Românĭ îşĭ dau silinţa sĕ nu mai „supere“ pe „binevoitorii“ noştri, caută şi află mijlócele d'a nu le mai da ocasiunĭ sĕ impute şcólelorŭ nóstre cutare séu cutare neajunsŭ. Atuncĭ însĕ duşmanii noştri au alte arme, corupŭ, uneltescŭ şi intrigéză.

Aşa bunăóră Românii din Turţŭ, carĭ nu simtŭ nicĭ nevoia nicĭ plăcerea d'a-şĭ trimite copii la scóla de statŭ, şi-au grămăditŭ copii în scóla lorŭ românéscă. Ungurii au găsitŭ că e pré îndesată şi decĭ parte din copii sĕ mérgă la scóla ungurescă. N'au vrutŭ Românii, au făcutŭ ce au făcutŭ şi şi-au ridicatŭ o a doua scólă. Dér uneltirile şi intrigele unguresci au isbutitŭ cu ajutorulŭ unui renegatŭ sĕ împiedece deschiderea scólei care din Octomvre stă închisă. Corespondenţa de mai josŭ, ce ni s'a trimesŭ din Turţŭ, e o viă icónă a uneltirilorŭ de carĭ suntŭ capabilĭ duşmanii culturei nóstre.

Şi ministrulŭ, ca şi inspectorii scolarĭ, nu ia nicĭ o disposiţiune faţă cu scólele nóstre, fără sĕ nu fiă cuprinsă în ea o intenţiune rea. A dispusŭ sĕ se înveţe la scóla reală din Deva limba română ca studiu obligatŭ, dér numai „limba,“ nu „literatura,“ pentru ca Ungurii sĕ scie atâta românesce, câtŭ se se pótă înţelege cu copii românĭ, ai cărorŭ viitorĭ învĕţătorĭ au sĕ le fiă, pentru că, după cum a disŭ, multe scóle confesionale nemaghiare are de gând sĕ le desfiinţeze.

Şi acestŭ ministru Trefort dela 1887 e acelŭ Trefort, care la 1861 făcea sĕ resune dieta ungurescă de vorbele lui dicendŭ: „Sĕrbii, Românii, Germanii, Slovacii şi Rutenii conducă-şĭ afacerile lorŭ municipale în limba lorŭ, întrebuinţeze în scóle limba ce-o voescŭ... Precum între religiunĭ nu póte fi nicĭ o religiune privilegiată, totŭ aşa pe teritorulŭ Ungariei nu póte fi nicĭ o naţionalitate privilegiată“.

Adĭ este o naţionalitate privilegiată, limbă privilegiată, totŭ ce e unguresců e privelegiatŭ, prin urmare focŭ şi pârjolŭ pe totŭ ce nu e unguresců. Asta e linia de conduită a duşmanilorŭ némului nostru. Amestecŭ în biserica nóstră, uneltirĭ în contra scólelorŭ nóstre, astea suntŭ semnele caracteristice ale „libertăţii“ în care ne desvoltămŭ şi progresămŭ pe tĕrêmulŭ culturei.

Coloniştii străinĭ din România trăescŭ în comparaţiă cu noi într'unŭ Eldorado, dovadă că duşi odată acolo nu se mai reîntorcŭ, ci se légă de pămĕntulŭ acelei ţĕrĭ.

Câtŭ de departe însĕ suntemŭ noi de acelŭ postulatŭ primitivŭ alŭ unei vieţĭ plăcute şi liniştite, ce l'a accentuatŭ Mocsary mai dĕunădĭ, postulatulŭ, ca sĕ ne sêmţimŭ aicĭ în adevĕrŭ acasă în patria nóstră propria!

Uneltirı contra scólelorŭ române.

Amŭ comunicatŭ în Nr. 230 din anulŭ trecutŭ alŭ foiei nóstre, că în comuna Turţŭ din comitatulŭ Ugocei s'a înfiinţatŭ pentru maghiarisarea Românilorŭ o scólă de statŭ pomposă, cu 2 învĕţătorĭ bine plătiţi, ér pentru înpopularea scólei unguresci fişpanulŭ respectivŭ a poruncitŭ aspru în două rêndurĭ, ca copii dela scola românescă, carĭ trecŭ dela 60 în susŭ, până la 117, sĕ treacă la scola de statŭ, sub pretestŭ că scóla confesională ar fi prea mică. Fiindŭ că fişpanulŭ ameninţase scola română cu inchidere, senatulŭ scolasticŭ a fostŭ silitŭ sĕ scoţă din scólă 57 copii şi sĕ-i trimită la scola ungurescă. Acestia însĕ, decâtŭ sĕ mergă la scóla ungurescă, mai bine n'au mersŭ la nicĭ o scólă şi astfelŭ în urma ordinului fişpănescŭ 57 scolarĭ românĭ au rĕmasŭ în anulŭ 1885—6 fără instrucţiune. Pentru ca sĕ nu se mai întêmple acesta, Românii au înfiinţatŭ a doua scólă confesională completŭ şi după lege întocmită. Fişpanulŭ însĕ, vĕdêndŭ, că la scóla de statŭ nu merge nicĭ unŭ copilŭ de Românŭ şi că numai 12 Jidanĭ o cercetéză, a interdisŭ senatului scolarŭ de a denumi pe învĕţătorŭ, susţinêndu în contra legilorŭ, că acestŭ dreptŭ îi compete consiliului comunalŭ, cu scopŭ ca prin acesta sĕ fiă denumitŭ de învĕţătorŭ unŭ órecare »Kerezsan,“ care fu rehabilitatŭ prin ministerŭ.

In privinţa acestei afacerĭ ni-se scriu următórele:

Turţŭ, 15 Făurarŭ 1887.

Domnule Redactorŭ! In Nr. 230 alŭ „Gazetei“ din anulŭ trecutŭ s'a avisatŭ de aci, că la 1 Octomvre 1886 senatulŭ scolarŭ candidândŭ pe cantorŭ-docentele scólei a doua şi trecêndŭ cu vederea pe rehabilitatulŭ prin ministerŭ »Kerezsan“, potca a fostŭ gata.

Adĭ viu a relata că dela 1 Octomvre 1886 până adĭ — aprópe cincĭ lunĭ — staţiunea învĕţătorescă nu s'a pututŭ conferi nimĕrui şi scóla a doua stă gólă. Causa vi s'a comunicatŭ atuncĭ, că adecă „decă lângă o singură scólă confesională abia póte avé scóla statului 12 scolarĭ, ce va fi când vorŭ fi două scóle paralele confesionale?“

Vĕdêndŭ duşmanii nostri, că cu tóte intrigile şi uneltirile pornite contra scólei nóstre a doua, scóla statului nu se împopuléză, că până la 8 Faurŭ nu e nicĭ unŭ sufletŭ botezatŭ in ea, duşmanii făcură presiune asupra rehabilitatului docente „Kerezsan“. Acesta făcu propagandă intre elevĭ spunêndu-le că vorŭ căpăta cărţĭ şi îmbrăcăminte gratis, ba şi banĭ, decă vorŭ cerceta scóla ungurescă; la diua amintită, — fără scirea părinţilorŭ, tutorilorŭ şi directorului scolarŭ — se făcu unélta duşmanilorŭ, ducêndŭ în persónă şi inscriindŭ la scóla statului 28 elevĭ, toţĭ carĭ au frecventatŭ regulatŭ scóla confesională.

Veţĭ dice, că atâta maliţiă e cu neputinţă. Vĕ asigurŭ că la noi tóte suntŭ cu putinţă, ba constatezŭ că acéstă maliţiă va fi unŭ *meritŭ* ponderosŭ pentru dascalulŭ »românŭ« în procesulŭ disciplinarŭ ce s'a intentatŭ în contra d-sale, căcĭ la noi dreptatea şi adevĕrulŭ umblă cu capetele sparte.

Vomŭ vede sfĕrşitulŭ procesului şi-lŭ vomŭ comunica. Puţină speranţă e, căcĭ cei dela Gherla mai bucurosŭ dormŭ 10 dile, decâtŭ sĕ lucreze o di, şi aşa se trăgăneză unŭ procesŭ câte doi-trei anĭ întregĭ.

Unŭ Turţianŭ.

SCIRILE DILEI.

Maiestatea Sa împĕrătesa *Elisaveta* se duce la 20 Martie n. la *Mehadia*.

—x—

Din paşaliculŭ *Tĕrnavei marĭ*, se comunică fóiei „Sieb. D. Tgbl.“ următorulŭ actŭ de despotismŭ unguresců: Feciorii sasĭ din *Crişiu* au voitŭ sĕ dea o petrecere cu danţŭ. Unulŭ din ei se duse la solgăbirĕulŭ sĕ céră concesiune. Acesta promise că le dă, îi cerù timbru de 50 cr. şi 'i spuse că concesiunea o va trimite prin poştă. In adevĕrŭ şi sosì o hârtiă ungurescă, care fu luată dreptŭ hârtia prin care se concede petrecerea, precum şi promisese solgăbirĕulŭ, şi feciorii nesciindŭ unguresce, nici nu şi-au mai bătutŭ capulŭ sĕ afle ce e scrisŭ. Petrecerea se dete la 21 şi 22 Februarie c., dér care nu fu surprinderea bieţilorŭ feciorĭ când se pomeniră cu trei gendarmĭ, carĭ în numele „măriei sale“ solgăbirĕescĭ oprì petrecerea. Feciorii se provocară la concesiunea dată şi arătară hârtia. In hârtia „măriei sale“ însĕ se interdicea petrecerea sub pretextŭ că în Crişiu se 'ntêmplă „neorênduelĭ« şi „ilegalităţĭ“, cum a fostŭ şi cu adunarea veciniilorŭ. Proprietarulŭ care a datŭ casa pentru petrecere fu citatŭ şi amendatŭ cu 50 fl.; unŭ lăutarŭ fu pedepsitŭ cu o „concesiune timbrată“—vorbele „măriei sale“ -- în forma unui arestŭ de două dile şi apoi liberatŭ cu solgăbirĕesculŭ avisŭ. In viitorŭ nu e ertatŭ sĕ se mai audă în Crişiu nicĭ unŭ tonŭ de musică până ce nu dă concesiune notarulŭ séu judele. — Ore fire-ar cu putinţă sĕ mai găsimŭ în vre-o parte a lumei asemenea acte de despotismŭ timbratŭ?

—x—

Numĕrulŭ celorŭ *obligaţĭ la asentare* cu domiciliulŭ necunoscutŭ este de rêndulŭ acesta atâtŭ de mare în unele cercurĭ, incâtŭ ministrulŭ de honvedĭ a trimisŭ municipiilorŭ o ordinaţiune d'a se presenta neîntârdiatŭ lista numelorŭ amintiţilorŭ obligaţĭ la asentare séu vicespanului comitatului respectivŭ séu unei alte persone însărcinate cu acesta spre esaminare.

—x—

Deorece după prescripţiunea *glótelorŭ* ungare însemnarea glotaşilorŭ instruiţĭ milităresce se estinde şi la chemarea a doua, ministrulŭ comunŭ de rĕsboiu a invitatŭ printr'o ordinaţiune corpurile statului armatei, marinei de rĕsboiu şi autorităţilorŭ, care ţinŭ evidenţa, ca foile personale ale obligaţilorŭ la glote, liberaţĭ din armată şi din miliţii, der aparţinĕtorĭ ţĕrilorŭ corónei ungare, şi anume dela clasa de etate din 1845 încóce sĕ se trimetă imediatŭ comandelorŭ cercurilorŭ de glote ungare.

—x—

Ni se scrie din *Lipsca* cu data 10 Martie n.: „D-lŭ *Iónŭ Neniţescu*, revisorŭ (inspectorŭ) scolarŭ în România, a trecutŭ adĭ esamenulŭ de doctorŭ în filosofiă şi pedagogiă în modŭ strălucitŭ. Calcululŭ ce l'a primitŭ şi care se dă rarŭ e *magna cum laude.*« -- Felicitările nostre!

—x—

Kulturegyletulŭ ţine multŭ sĕ se vorbéscă desŭ de elŭ, asta'i singura mângăere ce o are. La 12 Martie a hotărîtŭ comitetulŭ sĕ roge pe Kulturegyletiştii din Pesta

a intocmi unŭ bazarŭ, în vreme ce în Sepsi-St.-Georgiu se va intocmi o esposițiune de Kulturegyletiștĭ — pardon, de industriă sĕcuiască. Pentru echipamentulŭ glótelorŭ, se vorŭ presenta ministerului de honvedĭ ofertele micilorŭ industriașĭ ardelenĭ. S'a esprimatŭ în principiu intemeiarea unui institutŭ de băncă cu sediulŭ in Clușiu. In adunarea generală din Aprilie se vorŭ lua decisiunĭ în privința acțiunei ce au s'o pornéscă Kulturegyletiștii — Sĕ te ții apoi la traiu și banchete!

—x—

Tóte grădinile de copii și tóte scólele elementare din *Sibiiu* s'au închisŭ pentru câteva dile, fiindŭ numeroșĭ copii bolnavĭ de pojarŭ, dice »Sieb. D. Tgbl.«

—x—

Noulŭ generalŭ alŭ Jesuițilorŭ este pater *Anderledy*, în etate de 68 anĭ.

—x—

Relativŭ la *liferările pentru glóte* s'au primitŭ la camerile industriale din țéră atâtea anunțărĭ dela micii industriașĭ, incâtŭ nu li se póte satisface cererilorŭ, fiind reservate puține liferărĭ pentru mice industriă. Reflectanții se facŭ atențĭ, că acum numai e de predatŭ decâtŭ o fórte mică cantitate de obiecte de pele. Postavurĭ peste totŭ nu se predau.

—x—

„*Filoctetŭ*," tragediă în 5 acte, după Sofocle, tradusă în versurĭ de *S. P. Simonŭ*. Prețulŭ unui esemplarŭ e 50 cr. Jumĕtate din venitulŭ curatŭ se va da ca ajutorŭ pentru edificarea unei scóle confesionale gr. cat în comuna Șomfaleu. Prețulŭ se plătesce la primirea opului, ce se va pune sub pressă îndată ce numĕrulŭ abonațilorŭ va fi de ajunsŭ pentru plătirea tipărirei. Adresa e: Sim. P. Simonŭ, Șomfalĕu, p. u. Bistrița (Beszterceze, com. Beszterce-Naszod).

—x—

In *Trăsnea*, pe când se întruniserŭ într'o séră în casa proprietarului Alexiu Baczo mai mulțĭ membri ai familiei, deodată se audi o trosnitură de pușcă și ochiurile ferestrelorŭ căḍură la pămentŭ în hârburĭ. Din norocire n'a fostŭ nimenea lovitŭ. Cine a impușcatŭ, nu se scie nicĭ adĭ.

Din comitatulŭ Făgărașului.

In Faurŭ, 1887.

(Urmare și fine.)

In procesulŭ comunelorŭ cu statulŭ pentru segregarea pădurilorŭ fiscalĭ susțineau cu multŭ focŭ, cumcă munții cu pădurile din Țéra Oltului au fostŭ odinióră tóte ale fiscului pe care se baséză și segregarea de astădĭ. Acéstă obrasnică falsificare a istoriei și a adevĕrului se póte lovi în față cu multele diplome ale boerilorŭ din Țéra Oltului, carĭ diplome au mai rĕmasŭ neperdute și ne nimicite din timpurile cele mai vechĭ. Din aceste diplome se cetesce la lumina ḍilei, cumcă toți munții cu pădurile lorŭ, carĭ și de altmintrelea au până în ḍiua de adĭ numele celŭ vechiu românescŭ, au fostŭ esclusivŭ proprietate donatară a boerilorŭ din Țera Oltului de sub Mircea I. Basarabŭ, vodă în Muntenia, și domnŭ alŭ Țĕrei Oltului pe la anulŭ 1382. Multe din aceste donațiunĭ suntŭ recunoscute și inoite de Paulŭ de Thomori Castelanŭ și căpitanŭ alŭ Țĕrei Făgărașului la anulŭ 1511, precum și prin principile Transilvaniei Mihael Apafi la anulŭ 1663. Fiscusulŭ a intratŭ cu multŭ mai târḍiu în posesiunea unorŭ părțĭ de munți în care se află astăḍĭ prin ereditate, care în timpurile vechĭ urma astfelŭ: După legile vechĭ decă proprietatea unui boerŭ prin mórte seu alte intêmplărĭ ajungea vacantă — fără eredĭ — venea în ereditatea fiscului.

Dovadă viă despre acéstă aserțiune este: că fiscului partea din munțĭ o are numai în compossessoratŭ cu familiile boeronalĭ din Țéra Oltului.

Deră afară de diplomele boeronale vechĭ — carĭ suntŭ basa de proprietate a munților și pădurilorŭ — precum și basa de proprietate a comunelorŭ române peste intregŭ teritoriulŭ din Țera Oltului, mai este pentru foștii grănițerĭ și actulŭ de donațiune din secululŭ trecutŭ alŭ gloriosei de piă memoriă mare împĕrătéssă Maria Theresia cuprinsŭ în regulamentulŭ organisatorŭ pentru regimentele de graniță formate în Ardealŭ. In acéstă diplomă se esprimă serbătoresce voința prea grațiósei Maiestăți, cumcă tóte clasele de poporŭ, carĭ se vorŭ cuprinde în cadrulŭ de graniță militară, fără deosebire, ca avêndŭ acelea în posesiune moșia nobilă seu moșia supusă unui servitutŭ sĕ intre în asemenea stare precum este classa nobililorŭ—și tóte bunurile mișcătóre seu nemișcătóre—avute la organisare, precum și acelea carĭ le vorŭ mai acvira seu le vorŭ mai primi în decursulŭ institutului de graniță sĕ rĕmână ale lorŭ ca bunŭ propriu pentru *vecii vecilorŭ*.

Deră ce sĕ veḍĭ—în procesulŭ de segregare intentatŭ de fiscŭ contra comunelorŭ—nu s'au luatŭ în considerare nicĭ diplomele vechĭ boeronale și nicĭ diploma împĕrătesei Maria Teresia la organisarea institutului de graniță—ci acéstă segregare s'a făcutŭ scurtŭ și lesne pe basa legii urbariale art. XXX ex 1791.

Nu este decĭ nicĭ o mirare, că fiscului i-a venitŭ partea leului, pădurile cele mai frumóse situate la pólele munțilorŭ, pre când partea comunelorŭ a eșitŭ din sorte pre stâncĭ și cóste sterile neumblate.

Acum din multă iubire și dragoste cătră Valachĭ vine forestieria de statŭ și se imbiă de a lua pădurile comunelorŭ rĕmase din segregare sub supraveghierea sa și pentru acestŭ patronagiu cere dela comune unŭ bagatelŭ pe anŭ — nicĭ mai multŭ nicĭ mai puținŭ decâtŭ 5600 fl., fără de plata personalului de serviciu, care este de a se solvi prin comune.

Deră ca sĕ fiă ambe părțile mulțămite invoirea, are de a se face pe 25 de anĭ, — pentru care timpŭ salarulŭ va face 140 mii, adecă o sută patruḍecĭ mii fl.

Forestieria de statŭ se face a crede, că năucii de Valachĭ nu au învĕțatŭ nicĭ a socoti, pentru ca sĕ potă face bilanțulŭ despre intrate și eșite și restulŭ cassei, care va fi după 25 anĭ, decă s'ar incheia acestŭ contractŭ perfidŭ.

Nu trebue 25 de anĭ, ajungŭ și numai 5 anĭ pentru ca comunele sĕ dică forestieriei de statŭ: Luați-ne și pădurile carĭ ne-au mai rĕmasŭ din segregare, scótevĕ-ți cei 5600 fl. din ele, plătiți birulŭ și alte sarcinĭ, carĭ mai cadŭ pe aceste pădurĭ — și sĕ fimŭ *quitt*.

Zelulŭ cu care stăruie foresteria de statŭ pentru crearea unei pensiunĭ de 5600 fl. anualĭ din pungile Româniilorŭ pentru Maghiarii, carĭ au lipsă de pâne și vorŭ fi agențĭ de maghiarisare a Țĕrii Oltului, nu a surprinsŭ pe nimenea.

Deră alta nu-și putea închipui omulŭ: Pentru ce se stăruesce cu-o grabă așa de mare, făcêndu-se proectulŭ de invoire în 29 Noemvre, ér în 29 Decemvre s'a așternutŭ acestei adunărĭ generale estraordinare spre aprobare ca la 1 Ianuariu a. c. sĕ și între în vigóre.

Déră nicĭ la acésta nu s'a luptatŭ multŭ timpŭ de a gândi, căcĭ pe neașteptate vine organulŭ guvernamentalŭ »Kolozsvár« și deodată trage vĕlulŭ de pe acestŭ fĕtŭ bastardŭ, arĕtându-lŭ în totă golătatea sa „*Kolozsvár*" în Nr. 9 din 5 Ianuariu a. c. scrie următórele:

»Decă voimŭ, dice „Kolozsvár", sĕ apĕrămŭ Ungaria și Ardealulŭ de-o năvălire a dușmanului, ca sĕ nu devină teatrulŭ unui resbelŭ nimicitorŭ, trebue sĕ edificămŭ liniile ferate cătră pasurile Tölgyes, Gyimes și Turnulŭ roșiu fără amânare pentru ca sub aceștĭ murĭ naturalĭ și a porțilorŭ lorŭ de năvălire, sĕ se potă aduna cu iuțélă o parte combatantă de ajunsŭ.«

„Decă voimŭ ca maghiarimea ardelénă, în casŭ de resbelŭ, sĕ nu cadă pradă unui inimicŭ duplu — năvălindŭ din munțĭ pe lângă miliția regulată și ordele, carĭ prin focŭ ne vorŭ nimici brațele nóstre înflorite după esemplulŭ dela Ajudŭ — trebue sĕ facemŭ drumurĭ prin munțĭ și sĕ dirigemŭ potecele ce nu se potŭ străbate în carĭ își au cuibŭ și'șĭ află adăpostŭ sigurŭ ordele rebele pentru ocasiunĭ bine venite".

„Decă voimŭ sĕ deslegămŭ cestiunea naționalităților în Ardealŭ, trebue sĕ legămŭ prin drumurĭ ferate fortăréța neinvingibilă a maghiarimei transilvane, Sĕcuimea cu țéra maghiară de josŭ. Prin acéstă legătură sĕ se mijlocéscă ca brava Sĕcuime sĕ nu mai fiă espusă perirei prin emigrarea în România și Moldavia, și Sĕcuii, carĭ nu se mai potŭ nutri în Sĕcuime, sĕ se împartă în părțile ardelene pentru întărirea națiunii maghiare".

„Acésta este însĕ numai o parte bună a missiunei naționale cu drumurile ferate. Linia drumurilorŭ ferate cu stațiunile sale, carĭ ducŭ dela Ciucia prin multe comune de sub munte până la cele din văi, va deslega cestiunea naționalitățilorŭ cu mână multŭ mai sigură, decâtŭ prin arcanul, care se întrebuințéză de politica înaltă. Ca dovadă viă pentru acéstă afirmare se potŭ înșira multele comune valache prin carĭ suntŭ așeḍate stațiunele de drumŭ feratŭ. Poporulŭ valahŭ, dedatŭ cu serviciulŭ liniștitŭ de păstorŭ, se trage în munțĭ dinaintea tunetului sgomotosŭ alŭ locomotivelorŭ și acestŭ poporŭ valach, care nu iubesce lucrulŭ, face locŭ la alțĭ veneticĭ mai serguitorĭ și mai circumspecțĭ pentru lumea acésta neliniștită prin larma vagonelorŭ«.

„Prin legarea Câmpiei, a ținutului Năsĕudeanŭ și a Făgărașului cu-o rețea de drumŭ feratŭ, acéstă parte a Ardealului — care zace la spatele lumii — dotată dela natură cu multe bogății, insĕ totŭ sĕracă, în decursulŭ unui deceniu s'arŭ reforma deplinŭ în favorulŭ statului maghiarŭ".

Nu-i vorbă, suntŭ greu bolnavĭ cei dela „Kolozsvár" et tutti quanti, pătimescŭ de-o lingóre înfricoșată, au ajunsŭ în celŭ mai mare delirium și cu începutŭ a vorbĭ nimicurĭ. *x.*

Procesŭ de calumniă

contra d-lui *Franciscŭ Hossu Longinŭ*, advocatŭ în Deva.

La 3 Mărțișorŭ a. c. s'a pertractatŭ înaintea Tribunalului reg. din Alba-Iulia, ca forŭ criminalŭ, procesulŭ pentru calumniă, intentatŭ de cătră D-lŭ dr. Franciscŭ Solyom Fekete, președintele Tribunalului reg. din Deva, apoi, după cele desvoltate în decursulŭ investigărei, în urma împuternicirei fostului ministru de justiția, urmăritŭ din oficiu, contra d-lui Franciscŭ Hossu Longinŭ, advocatŭ în Deva.

Delegarea Tribunalului din Alba-Iulia s'a făcutŭ de cătră Tabla reg. din Tergulŭ Mureșului și cu consimțĕmentulŭ primŭ-procurorului de statŭ de acolo.

Tribunalulŭ s'a constituitŭ din judii: Stefanŭ Szabo, ca conducĕtorulŭ pertractărei finale, — Ignațiu Korbuly și Hugo Kain și Eugenŭ Halmagyi, ca notarŭ. Acusatorulŭ publicŭ a fostŭ Augustŭ Tribus, ér acusatulŭ a avutŭ de apĕrătorŭ pe d. Ioanŭ Coșieriu, advocatŭ în Alba-Iulia.

Președintele Tribunalului reg. din Deva a absentatŭ și nu a avutŭ representantŭ separatŭ.

Dela Deva au fostŭ citațĭ și s'au presentatŭ 3 martorĭ, ér din părțile Zarandene 5.

FOILETONU.

Rolulŭ femeiei în democrația.

(Conferința d-lui Gheorghe Palade *ținută la Ateneulŭ românŭ din Bucurescĭ).*

(Urmare și fine.)

Din acéstă stare de lucrurĭ resultă o sumă de rele.

— Nu e scólă de bruscheță pentru bărbațĭ ca aceea ce facŭ față cu femeile, căcĭ acasă totŭ bărbatulŭ e suveranŭ, și, învĕțându-se cu suveranitatea, adeseorĭ în lume facŭ neghiobii și o patŭ.

— Femeile au o influență nenorocită asupra ideilorŭ politice ale bărbațilorŭ. Ilŭ vorŭ găsi rĕu, decă va face politică, în care pierde timpŭ, își espune și avere și viéță chiar. Ilŭ vorŭ găsi bunŭ, decă va merge cu ele la șosea, la balŭ, etc.

— Bărbatulŭ și femeea potŭ sĕ se iubéscă, dér nu se ințelegŭ, n'au aceleașĭ aspirații, aceleașĭ gândurĭ, acelașŭ idealŭ. Sĕ dicemŭ că unŭ profesorŭ de universitate ar vrea sĕ facă o descoperire, ar fi impiedecatŭ de familiă, — norocŭ că la noi nu se întêmplă așa lucrurĭ. — Ca sĕ aibă pace în familiă, savantulŭ trebue sĕ aibă o femee nulă. Der stândŭ totŭ cu prostulŭ în casă, se cam prostesce și elŭ.

De ce sĕ suferimŭ acésta? De ce sĕ nu ne gândimŭ la avantagiele sistemului contrarŭ? Atuncĭ soțulŭ ar lucra la ori-ce intreprindere mână în mână cu soția, decĭ va contribui încă jumĕtate din omenire la progresŭ; atuncĭ, fiindŭ liberă femeia, se va putea tămădui și acelŭ ulcerŭ socialŭ, care se chiamă *prostituțiă*. Ce bine va fi atuncĭ!

Deocamdată însĕ, după starea în care se află femeea, se póte judeca desvoltarea unui poporŭ. La Australienĭ, când îmbĕtrânesce, ei o mănâncă de fome. In Noua Caledonia nu stă nicĭodată o femee la masă cu unŭ bărbatŭ. Acestŭ obiceiu se vede și la noi prin provincii, unde negustorașii micĭ ce se îmbogățescŭ, când chiamă pe cineva mai subțire la masă, oprescŭ pe nevastă d'a mânca la masă. In genere în Africa nu suntŭ mâncate femeile, dér în Gondocora da. In Cafreria bărbații cosŭ, spală rufe, și femeile bărbierescŭ, dér au și cele mai grele ocupații, căcĭ ele cultivă și pĕmêntulŭ. Când plécă dela unŭ locŭ la altulŭ, femeile ducŭ în spinare tóte ale casei și bărbații mergŭ călare pe măgarĭ. In țéra de focŭ, înainte de a o mânca i se arde capulŭ. In Cochinchina, suntŭ oprite femeile d'a intra în anume locurĭ. Și la noi suntŭ schiturĭ unde femeile nu suntŭ lăsate sĕ între. Oratorulŭ scapă ceva din vedere, că nicăirĭ, după credința nóstră religiósă, femeile nu potŭ pĕtrunde în altarŭ. In Afganistanŭ femeea e unitate de mĕsură. Prin multe țĕrĭ la bărbatŭ nu se ḍice pe nume și la noi în clasele de josŭ se ḍice *dumnealui*. Din acestea resultă că cu câtŭ starea femeei e mai înapoiată, cu atâtŭ omulŭ e mai ridicatŭ în cultură.

Sĕ nu mai răbdămŭ dér acéstă stare; sĕ ne silimŭ a face pe femee egală cu noi, ca sĕ putemŭ vindeca multe rele sociale. Când mama va fi instruită ca sĕ pricépă calea pe care trebue s'o apuce copilulŭ, atuncĭ omulŭ va avé pe celŭ mai bunŭ consilierŭ în femee — fiă ca mamă, fiă ca soțiă. Democrațiile nu suntŭ decâtŭ produsulŭ mamelorŭ. Decĭ adreséză-te la mamă și copilulŭ îi va sĕmĕna. Acéstă transformare nu trebue sĕ se facă deodată, căcĭ ar fi rĕu în locŭ de bine, ci treptatŭ, căcĭ *qui va piano, va sano*.

La noi în țéră nu încape de locŭ dificultate în acéstă transformare. Josŭ, în massa intinsă a poporului, femeia are aceeași instrucțiune, seu mai bine, nu are instrucțiune ca și bărbatulŭ. Țĕranca nóstră e destulŭ de inteligentă și dă doveḍĭ prin cóserea de costume, etc. Susŭ avemŭ o Carmen Sylva, care portă nu corona regéscă, ci coróna geniului.

Femeea e fórte aptă pentru învĕțarea copiilorŭ

Pertractarea s'a inceputŭ după 9 óre inainte de amedĭ şi a duratŭ până séra la şépte ore.

La pertractare a asistatŭ unŭ publicŭ considerabilŭ şi distinsŭ, care cu incordată atenţiune a ascultatŭ intrega pertractare până la sfêrşitŭ.

Constatându-se presenţa celorŭ citaţĭ, preşedintele întrebă pe procurorŭ, decă doresce ţinerea pertractării: la acesta procurorulŭ propune a intra in pertractare.

Preşedintele, avêndŭ şi votulŭ colegilorŭ sĕi, enunţă ţinerea pertractării finale şi predă notarului spre cetire actulŭ de acusaţiune adusŭ de Tribunalŭ şi în parte modificatŭ de Tabla reg. din Têrgulŭ Mureşiului

Notarulŭ cetesce mai ânteiu actulŭ de acusaţiune alŭ Tribunalului reg. din Alba-Iulia, după care acusatulŭ pe basa §§. 260, 261 şi 262 din cod. criminalŭ, s'a pusŭ in stare de acusă pentru delictŭ de „vătămare, de onóre« şi »calumniă«; apoi cetesce şi decisiunea Tablei, prin care acusatulŭ numai pe basa §-lui 260 din cod. crim. şi numai pentru delictŭ de »calumniă“ se pune în stare de acusă. — Motivele actului de acusaţiune nu s'au cititŭ.

Preşedintele apoi predă notarului sĕ cetéscă următórea *telegramă şi plânsóre,* pe care se baseză teptele ce s'au imputatŭ inculpatului:

»Teodorŭ Pauler, ministru. Budapesta. Preşedintele Tribunalului reg. din Deva, Dr Franciscŭ Solyom Fekete, adĭ dimineţă în espeditură, fără nicĭ unŭ motivŭ fundatŭ, in presenţa subalternilorŭ sĕi, bruscŭ şi neurbanŭ, provocatorŭ şi în modŭ incompatibilŭ cu demnitatea unui jude şi preşedinte, m'a vătămatŭ şi impertinentŭ m'a ameninţatŭ. De cumva Escelenţa Vóstră, de locŭ nu-mĭ veţĭ resolvi plânsorile mele precedente, voiu fi silitŭ a mĕ adresa la dietă, ér satisfacţiunea personală o voiu lua-o, sub responsabilitatea Exelenţei Vostre, în modulŭ celŭ mai scandalosŭ, că ceea ce se întêmplă cu mine, ar fi casŭ unicŭ chiar şi în Camciatca. Hossu m. p. advocatŭ.“

Petiţiunea sună.

Escelenţa Vóstră Domnule Ministru!

Spre a întregi telegrama mea cu dtulŭ 22 Nov. a. c. adresată Escelenţiei Vostre cu privire la purtarea contrară legii, necuviinciosă şi violentă a d-lui Dr. Franciscŭ Solyom Fekete, preşedinte la trib. reg. din Deva, faţă de mine, îmĭ iau libertate a aduce şi pe calea acesta la cunoscinţa Escelenţiei Vostre următorele:

După espedarea telegramei de sub întrebare, în aceeaşĭ dĭ am înaintatŭ şi la preşedintele camerei advocaţiale, — căreia aparţinŭ — representaţiunea aclusă aci în copiă sub 1.. care conţine adevĕrata stare faptică, precum s'a petrecutŭ. Cu tóte acestea mai aflu cu cale a face cu privire la starea faptică încă şi nrmătorele observărĭ:

1. Este faptŭ, că în diua amintită cu respectŭ subscrisulŭ, fără a fi putută presupune ceva şi în modŭ cuviinciosŭ, m'am presentatŭ în espeditura tribunalului, unde apoi după vre-o câteva minute după intrarea mea am fostŭ întêmpinatŭ de preşedintele tribunalului, — care din întêmplare se afla acolo, — într'unŭ modŭ de totŭ neobicĭnuitŭ, cu întrebarea, că de ce nu am salutatŭ la intrare? Acesta s'a întêmplatŭ în presenţa a doi domnĭ oficialĭ şi în audulŭ mai multorŭ scriitorĭ şi a altorŭ domni oficialĭ din odaia învecinată, ce era despărţită numai printr'o uşă de sticlă de către odaia unde ne aflamŭ.

2. Faptŭ este, că eu şi după acestă înfruntare fără de nicĭ unŭ motivŭ legalŭ, necuviinciósă şi vătĕmătóre, deşi frapatŭ, der cu totŭ respectulŭ i-am reflectatŭ, „da d-le preşedinta, eu am salutatŭ şi am datŭ „bună dimineţa,“ der póte nu aţĭ audit'o.“ După acesta a mea declarare şi faţă de o purtare cuviinciosă a mea, d-lŭ preşedinte Dr. Solyom Fekete, nicĭ după lege, nicĭ după normele buneii cuviinţe n'a fostŭ şi n'a putută fi îndreptăţitŭ de a'şĭ continua vătămările, căcĭ îndată ce eu i-am declaratŭ în modŭ cuviinciosŭ, că am salutatŭ, şi acésta a mea declaraţiune am repetat'o: a putută înţelege, că nu mĭ-a fostŭ intenţiunea a fi provocătorŭ orĭ necuviinciosŭ, prin urmare d-lui preşedinte i-am datŭ satisfacţiunea recerută.

3. Legile esistente pretindŭ dela orĭ şi cine numai purtare cuviincióse, der nu totdeodată şi formalităţĭ. De aceea după părerea mea la oficii, şi mai alesŭ în astfelŭ de localităţĭ oficióse, precum e şi espeditura tribunalului unde de comunŭ lucră mai mulţĭ oficianţĭ şi unde pe di poţĭ intra mai de multe orĭ, nu e neapĕratŭ de lipsă, şi cu atâtŭ mai puţinŭ datorinţă de a saluta totdéuna şi pe toţĭ, câţĭ suntŭ de faţă. Mulţămimŭ de mulţămitŭ aceluia, cu care avemŭ tocmai de a face în localitatea respectivă, cu atâtŭ mai vêrtosŭ, ca pe ceilalţĭ lucrătorĭ sĕ nu-i conturbămŭ.

Datorinţa nóstră e numai de a fi cuviincioşĭ. Acésta o şi şcie şi o şi practică fiăşĭcine pretutindenea, de aceea a îndruma pe cineva şi mai alesŭ pe unŭ advocatŭ la ordine, nu i stă în dreptŭ nicĭ chiarŭ unui preşedinte de tribunalŭ. Şi mai alesŭ pentru aceea nu, pentru că preşedintele tribunalului nu este unŭ superior alŭ advocaţilorŭ, prin urmare nicĭ în cale privată, nicĭ în funcţiune oficiosă nu póte fi chematŭ a ataca unilateralŭ pe unŭ advocatŭ şi a se espectora asupra procederei lui şi a culturei sale sociale. Imprejurarea aceea, că eu pe coridorele şi în curtea tribunalului nu am salutatŭ pe d-nulŭ preşedinte, nu invólvă în sine nimicŭ, ce mi s'ar pute imputa cu dreptŭ, că abstrăgêndŭ dela relaţiunile încordate, ce esistă între noi, la acésta nu mĕ obligă nicĭ legea, nicĭ regulele de bună cuviinţă, mai alesŭ pentru că nimenĭ nu este datorŭ de a fi în continuu cu băgare de sémă, că ore între cei mulţĭ, care-şĭ caută dreptulŭ lorŭ, nu cumva se află şi pe coridore orĭ în curte şi preşedintele tribunalului?

Aceea, că aşŭ fi scuipatŭ după d-nulŭ preşedinte este unŭ neadevĕrŭ şi o insinuaţiune obraznică şi tendenţiósă. De altcum potŭ sĕ arĕtŭ, că printr'unŭ servitorŭ de tribunalŭ, cu numele Farkas, s'a făcutŭ în contra mea la camera advocaţială şi la forulŭ criminalŭ arĕtărĭ de astfelŭ de natură, însĕ tóte aceste s'au doveditŭ de neadevĕrate, impertinente şi tendenţióse.

Decă pre lângă tóte aceste d-lŭ preşedinte a credutŭ — în butulŭ declaraţiunei mele — că eu într'adevĕrŭ nu am salutatŭ, i-a statŭ în dreptŭ a face în privinţa acesta paşii legalĭ, şi a esopera îndrumarea mea la ordine, pe altă cale, într'altŭ locŭ şi într'altŭ chipŭ, er nu sbierândŭ, ameninţândŭ şi dominatŭ de mâniă şi pasiune a purcede faţă de mine, ca faţă de unŭ nimenea, — ca unŭ omŭ fără nicĭ o crescere. Der n'a fostŭ la locŭ şi permisă procedura mai susŭ descrisă a d-lui preşedinte nicĭ pentru aceea, pentru că oficiele nu suntŭ pentru ca acolo, in modulŭ arĕtatŭ, sĕ fiă cine-va atacatŭ de orece în astfelŭ de atacare, atacatulŭ nicĭ că se póte apĕra fără scandalŭ şi mai alesŭ pentru că şi la cele mai sĕlbatice şi mai neculte popóre, nimenĭ nu póte fi în causa lui propriă judecătorŭ.

Prin urmare: Orĭ am salutatŭ eu, orĭ nu; orĭ am fostŭ datorŭ a saluta, orĭ nu; orĭ m'am purtatŭ eu în modŭ cuviinciosŭ, orĭ nu: modulŭ de a-şĭ resbuna alŭ d-lui preşedinte a fostŭ necuviinciosŭ, vătămătorŭ şi mai pre susŭ de tóte necompatibilŭ cu demnitatea de judecătorŭ şi preşedinte, şi decĭ trebue sĕ fiă esemplarŭ pedepsitŭ, căcĭ de altcum póte da ansă cu dreptŭ cuvêntŭ la scandalŭ şi póte chiar la nenorocirĭ. — Acésta e opiniunea mea, orĭ şi cum s'ar apĕra d-lŭ preşedinte.

Ce se atinge de resultatulŭ representaţiunii mele de sub 1), mi s'a adusŭ la cunoscinţă prin graiulŭ preşedintelui camerei advocaţiale, a d-lui colegŭ Emericŭ Hollaki, că advocaţii din locŭ, întrunindu-se, afară de unulŭ, şi de mine, a doua seu a treia di după cele întêmplate, au ţinutŭ o conferinţă în acestă causă, care a avutŭ dreptŭ resultatŭ, că colegii mei, au reprobatŭ procederea preşedintelui trib., în meritulŭ lucrului însĕ nu s'au simţitŭ chiămaţĭ de a hotărĭ, ci au propusŭ din partea lorŭ încercarea unei împăciuirĭ.

Eu nicĭ în contra acesta n'am făcutŭ escepţiune, der aflândŭ, că încercarea în acéstă privinţă a rĕmasŭ fără resultatŭ, am rugatŭ pe d-lŭ preşedinte alŭ camerei, sĕ înainteze representaţiunea mea la camera advocaţială competintă. — Din tóte acestea e evidentŭ, Escelenţă, că amărăciunea e atâtŭ de potenţată, încâtŭ nicĭ că póte fi vorbă de o aplanare pe calea păcii.

'Nainte de a termina, îmĭ ţinŭ de datorinţa mea patriotică, ca şi cu ocasiunea acesta sĕ Vĕ împărtăşescŭ Escelenţiei Vóstre, că d-lŭ Dr. Franciscŭ Solyom Fekete, preşedintele tribunalului, prin purtarea şi prin procedura sa bătătóre la ochĭ, faţă de mine, a frapatŭ pe mulţĭ, pe mulţĭ i-a îndêrjitŭ şi i-a scandalisatŭ într'atâta, încâtŭ amărăciunea şi nemulţămirea ce esistă de unŭ timpŭ încóce în comitatulŭ Huniădórei se atribue de mulţĭ, şi nu fără cuvêntŭ, purtării neprecugetate, fără tactŭ, provocătóre şi fără de nicĭ o cultură a d-lui Dr. Fr. Solyom Fekete.

Prin suscitarea urei de rassă, prin amesteculŭ în tóte afacerile publice, prin intervenirea sa în totŭ feliulŭ de afacerĭ politice, orĭ este chiematŭ, orĭ nu, prin certurile sale cu locuitorii din Deva la poliţia oraşului, precum şi prin totŭ feliulŭ de abaterĭ administrative (vedĭ Nr. 3472—1883), prin presiunea esercitată în modŭ bătătorŭ la ochĭ la alegerĭ, prin cumpĕrăturile sale la licitaţiunile publice etc., a provocatŭ resensulŭ multora şi este pentru acestea dejudecatŭ de mulţĭ şi în publicŭ. In precedenta adunare comitatensă fu numitŭ: unŭ omŭ, căruia ii place a suspiţiona şi fu declaratŭ de calumniatorŭ şi omŭ fără crescere.

In casŭ de lipsă sunt în stare a documenta cu dovedĭ, ce se află în mâna mea, precum şi prin acele ce le-am vĕdutŭ la alţii, că s'a amestecatŭ în lucrurĭ forte murdare. Tóte acestea le potŭ dovedi la casŭ de lipsă şi mai pe largŭ.

Mĕ rogŭ decĭ de Escelenţa Vóstră sĕ binevoiţĭ a face capĕtŭ persecuţiunii pornite în contra mea, şi a nu lăsa ca justiţia sĕ rĕmână şi mai departe în starea acésta deplorabilă.

Cu totŭ respectulŭ

(Va urma). *Franciscŭ Hosszu Longinŭ*, m. p.

---

decĭ s'ar pute prea bine ca instrucţiunea primară de ambe sexe sĕ se facă de către femei.

Femeea, fiindŭ-că e mamă şi fiindŭ-că se nebunesce după copilulŭ ei, ar fi unŭ elementŭ de pace, căcĭ ar duré-o că în rĕsboie se seceră miile de tinerĭ. S'a obiectatŭ de unii că femeea nu se póte amesteca în politică, fiindŭ-că nu merge la rĕsboiu? Der care din cei ce facŭ politică mers'a la rĕsboiu? S'au dusŭ femei de elita societăţei ca sĕ caute pe bolnavĭ, der politicĭ nu.

Terminândŭ, oratorul propune d-lui Esarcu, celŭ care a făcut pe o sumă de femei sĕ ceră *unŭ leu pentru Ateneu*, cu care sĕ înalţe edificiulŭ, ca în acestŭ nou edificiu sĕ se afle printre conferenţiarĭ şi femei. Acesta ar fi unulŭ din cele dintêiu pasurĭ pentru ridicarea femeei, căcĭ aşa va puté sĕ probeze ea pe calea şciinţei că e egală cu bărbatulŭ.

Câtŭ timpŭ, încheiă oratorulŭ, femeea va fi josŭ, democraţia va schiopăta, va avé numai unŭ piciorŭ. Sĕ ne unimŭ cu toţii, ca sĕ o facemŭ sĕ umble în două picióre. (»România“.)

Gheorghe dela Plevna

Ultime scirĭ.

Petersburgŭ, 13 Martie — Ruşii, admiratorĭ ai generalului Boulanger, 'i-au trimisŭ o sabiă căzăcéscă. Pe garda săbie suntŭ săpate ca o dedicaţiă aceste cuvinte: „*Celui mai demnŭ!*“ şi acéstă dată: „*1 Februariu 1887 — Rusia*“. Pe tăişulŭ săbiei dintro parte se cetesce în slove aurite: „*Dumnedeu ocroteşte pe cei vitejĭ*“ ér în partea cealaltă: *Cine este acolo? — Francia şi Boulanger!*

Parisŭ, 13 Martie — Diarulŭ „Le Temps“ dice, că principele de Bismarck caută a lega Italia mai strînsŭ decâtŭ orĭ când de sórtea Germaniei şi a Austriei. Elŭ vede în acéstă alianţă o garanţiă în contra eventualităţilorŭ de care se teme.

Parisŭ, 13 Marrie. — Diarele se ocupă tóte de sabia căzăcéscă împodobită cu petre scumpe ce patrioţii ruşĭ au oferit'o generalului Boulanger.

Madridŭ, 13 Martie. — S'a descoperitŭ aicĭ o galerie suterană care pare îndreptată în contra legaţiunii germane. O anchetă s'a începutŭ.

Constantinopolŭ, 13 Martie. — Pórta a încheiatŭ cu Germania unŭ nou contractŭ relativŭ la furnitura cartuşelorŭ pentru noua puşcă cu repetiţiune. Acestŭ contractŭ se ridică la suma de 800,000 lire sterlingĭ.

Madridŭ, 14 Martie. — Diarulŭ Epoca afirmă că tratatulŭ de alianţă italo-austro-germanŭ a fostŭ reînoitŭ.

Sofia, 14 Martie. — Erĭ s'a celebratŭ, de către mitropolitulŭ Clementŭ unŭ serviţiu funebru în memoria împĕratului Alexandru II, cu ocasiunea morţi sale. Colonelulŭ Mutkuroff, unulŭ din cei trei Regenţĭ, a asistatŭ la acestŭ serviţiu.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

LONDRA, 15 Martie. — Faima adusă de „Standard“, că s'a făcutŭ o *încercare de omorŭ contra Tarului Rusiei*, care n'a rĕuşitŭ, fu desminţită de către ambasada ruséscă.

In camera comunelorŭ a declaratŭ guvernulŭ că cu multă părere de rĕu a înţelesŭ, că *câteva persóne*, ce purtau la sine *materii esplosibile* au fostŭ *arestate* pe drumulŭ, pe care se aştéptă sĕ vină Ţarulŭ spre a asista la parastasulŭ celebratŭ în memoria dilei, când a muritŭ împĕratulŭ Alexandru II; îşĭ esprimă însĕ bucuria guvernulŭ britanicŭ, că Ţarulŭ nu a fostŭ atacatŭ.

După „Standard“ au fostŭ arestaţĭ în Petersburgŭ *şese studenţĭ* pe Newski-prospect, aprópe de palatulŭ Anicĭcov, unde residéză familia Ţarului şi s'au aflatŭ la dênşii materii esplosibile; ei aşteptau sĕ trécă împĕratulŭ cu trăsura spre catedrală.

DIVERSE.

Danţulŭ morţilorŭ. — Din Brody se comunică diarului vienesŭ »Tgbl.“ cu data de 3 Martie n. următórea tragică întêmplare: In oraşulŭ rusescŭ Ezernichovka de lângă graniţă se aranja în 27 Februarie pe suprafaţa ingheţată a rîului o serbare, la care luară parte vre-o 60 persóne. Dela 2 óre după amédĭ începêndŭ tinerimea din localitate esecută danţulŭ la sunetele unei musicĭ; bucuriă şi veseliă domnea pe loculŭ împodobitŭ sĕrbătoresce. Era pe la 4 óre după amedĭ, când se audi deodată o trosnitură detunătóre a gheţei. Ghiaţa începu a se mişca sub piciórele dănţuitorilorŭ, şi despicându-se în unele locurĭ, apa începu se svêcnéscă în colosale arcade. Unŭ ţipetŭ grozavŭ isbucni şi societatea cuprinsă de fiorii morţii căuta se ajungă la ţĕrmŭ. Nu toţĭ reuşiră a scăpa, 14 persóne cădură jertfă acestei catastrofe. Intre nenorociţĭ şĭ-a aflatŭ mórtea şi o tênĕră părechе, care abia înainte cu 14 dile păşise la altarŭ. unindu-se pe vietă. In urma silinţelorŭ date au fostŭ scoşĭ din apă 8 dintre nenorociţĭ, carĭ au muritŭ de o morte atâtŭ de grozavă sub gheaţă.

Contêmplări după încheierea carnevalului. — Se scrie din Parisŭ: Domnişóra Edith Gonzales, fiica unui comerciantŭ din Parisŭ, în etate de 29 anĭ, s'a otrăvitŭ cu Cyankali în Mercurea din sĕptĕmâna primă a postului. Printr'o scrisóre lăsată declară dama, că ar fi contatŭ sigurŭ pe aceea, că va căpĕta în carnevalulŭ trecutŭ unŭ bărbatŭ; însĕ dorinţele nu i s'ar fi realisatŭ şi nu ar voi a fi mai multŭ ţinta uricióselorŭ glume ale surorei sale celei mai micĭ, precum şi ale fratelui sĕu. Sentimentalele cuvinte din urmă ale epistolei sună: „Orĭ ce aşĭ fi întreprinsŭ în timpulŭ din urmă, mi se dicea mereu: eşti prea *bătrênă pentru aşa ceva;* decĭ, pentru a muri mĕ vorŭ găsi aşa sperŭ toţĭ *prea tênĕră încă.*

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.

Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu

Cursulŭ la bursa de Viena

din 14 Martie st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5%	109 85	Bonurĭ croato-slavone	104.50
Rentă de hârtiă 5%	89 10	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	149.25	Imprumutulŭ cu premiu ung.	120.60
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	97.25	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	122.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	124 —	Renta de hărtiă austriacă	80 90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	115 —	Renta de arg. austr.	81.25
Bonurĭ rurale ungare	104.—	Renta de aurŭ austr.	110 90
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—	Losurile din 1860	133.—
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	104.00	Acțiunile băncei austro-ungare	865 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—	Act. băncei de creditŭ ung.	295.75
Bonurĭ rurale transilvane	104.—	Act. băncei de creditŭ austr.	276.20
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	6.00
		Napoleon-d'orĭ	10.14
		Mărcĭ 100 împ. germ.	62.75
		Londra 10 Livres sterlinge	128.25

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 27 Februarie st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	88—	89—
Renta rom. amort. (5%)	$91^1/_2$	$92^1/_2$
» convert. (6%)	83—	84—
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	34—	36—
Credit fonc. rural (7%)	99—	100—
» „ „ (5%)	$82^3/_4$	$84^1/_4$
» » urban (7%)	96—	97—
» » » (6%)	90—	91—
» » » (5%)	78—	79—
Banca națională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Națională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	19.—	20.—
Bancnote austriace contra aurŭ	1.98	2.00

Cursulu pieței Brașovŭ

din 15 Martie st. n. 1887.

Bancnote romănescĭ	Cump.	8.45	Vênd.	8.50
Argint românesc	»	8.40	»	8.45
Napoleon-d'orĭ	»	10.02	»	10 08
Lire turcescĭ	»	11.43	»	11.46
Imperialĭ	»	10.43	»	10.46
Galbenĭ	»	5.94	»	5·90
Scrisurile fonc. »Albina»	»	101.—	»	102.- -
Ruble Rusescĭ	»	111.—	»	$112.^1/_2$
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Concursŭ.

Pentru ocuparea postului de învĕțătorŭ la scóla confesională gr. cat. română din comuna Telciu în vicariatulŭ Rodnei cu unŭ salarŭ anualŭ de 200 fl. v. a., care se va primi în rate lunare decursive din fondulŭ scólei, prin acésta se escrie concursŭ.

Doritorii de a ocupa acestŭ postŭ vorŭ avea a-șĭ așterne suplicele lorŭ până la 30 Martie a. c. st. n. în care ḑi se va ține și alegerea — cătră subsemnatulŭ senatŭ scolasticŭ, provĕḑute cu testimoniile de serviciu, de moralitate și de cualificațiune.

Telciu, în 11 Martie 1887.

Senatulŭ scol. confes. gr. cat.

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fâșia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și postaultimă.

Décă se ivescŭ iregularitățĭ la primirea ḑiarului onor. abonațĭ suntŭ rugațĭ a ne încunosciința imediatŭ prin carte postale, ca în câtŭ depinde dela noi, sĕ se delătureze *ADMINISTR. „GAZ. TRANS“*

ABONAMENTE

la

„Gazeta Transilvaniei“

se potŭ face cu începerea dale 1 și 15 ale fiecărei lunĭ, mai ușorŭ prin mandate postale.

Adresele ne rugămŭ a ni se trimite esactŭ arătându-se și posta ultimă.

Prețulŭ abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei luni	3 fl. —
„ șése lunĭ	6 fl. —
„ unŭ anŭ	12 fl. —

Pentru România și străinătate:

pe trei lunĭ	10 francĭ
„ șése lunĭ	20 „
„ unŭ anŭ	40 „

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela I Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealŭ (	—	—	—	1.14
(	—	—	—	—
Timișŭ	—	—	—	1.45
Brașovŭ (	—	—	—	—
(	7.47	—	4.16	2.32
Feldióra	8.24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5.43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Hașfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighișóra (	11.29	—	9.19	—
(	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 00	—	10.16	—
Mediașŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa mică	12.44	—	11.19 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blașiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12.48	—
Teiușŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2.18	—
Vințulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2 56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirisŭ	3.53	—	4.51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Clușiu (	5.30	—	5 56	—
(	—	6 03	—	8.00
Nedeșdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirișŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	--	10.51
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mező-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velințe	—	—	—	3.54
Oradia-mare (	—	9.13	—	4.05
(	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1 23	7.28
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena (	—	—	2.15	—
(	—	8.00	6.05	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	--
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11.05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2 06	
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.41	2 17	—
Mezö-Telegd	—	7.33	10.19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4 07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriș	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeșdu	—	—	4.58	6.24	--
Clușiu (	—	10.28	5.26	6.43	--
(	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriș	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea (	1.01	—	—	—	9.53
(	1 06	—	—	—	10.—
Uióra	1.13	—	—	—	10.09
Vințulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1.41	—	—	—	10.48
Teiușŭ	2.00	--	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2 35	—	—	—	12.12
Blașŭ	2.48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copșa mic.	3 36	—	—	—	1.32
Mediașŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.35	—	--	—	3.03
Sigișóra	5.12	—	—	—	3.49
Hașfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.02	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Brașovŭ (	9.21	—	—	—	9.15
(	—	—	1.55	—	—
Timișŭ	—	—	2.53	—	—
Predealŭ (	—	—	—	—	--
(	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35		

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenu omnibus	Trenu de persóne
Teiușŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vințulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Șibotŭ	12.52	—	4.50
Orăștia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborșin	5 30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9 33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10 27
Paulișŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovațŭ	7.59	—	11.25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok (	8.42	—	4.52
(	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok (	11.20	12.41	—
(	4.10	5.45	—.
Aradŭ	4.30	6.—	7.04
Glogovațŭ	4.43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulișŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5 41	7.10	8 36
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bêrzova	6 28	7.55	—
Soborșin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9.58	—
Branicĭca	9.19	10.17	—
Deva	9 51	10.42	--
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăștiă	11.11	11.37	—
Șibotŭ	11.43	12.—	—
Vințulŭ de josŭ	12 18	12.29	--
Alba-Iulia	12.36	12.46	—
Teiușŭ	1.29	1.41	—

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timișóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) **Petroșenĭ**

	Trenu de persone	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Hațegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Banița	3.05	—	6 40
Petroșenĭ	3.37	—	7.12

Timișóra-Aradŭ

	Trenu de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroșenĭ	10 07	—	6.10
Banița	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Hațegŭ	12.42	—	9.01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1.53	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Brașovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ